

#### **- VERSLAG ATLASPROJECT NEDERLANDSE MOLLUSKEN (1997)**

In overleg met het bestuur is besloten in het 'verslagen-nummer' (maart) ook voortaan verslag te doen van het Atlasproject Nederlandse Mollusken (ANM).

Zoals te lezen was in Cb 296, is in 1997 met financiële ondersteuning van het Ministerie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij het Atlasproject Nederlandse Mollusken opgestart, een samenwerkingsverband tussen EIS-Nederland, Stichting ANEMOON en een projectgroep van Nederlandse malacologen uit de NMV en de SWG. Doel is het verkrijgen van inzicht in de vroegere en huidige verspreiding van Nederlandse molluskensoorten en daarbinnen opgetreden veranderingen. Het jaar 1997 geldt als eerste aanloopfase (pilot-study). Er waren twee belangrijke onderdelen:

**1: Vaststellen situatie 'vroeger'**

(trachten zo veel mogelijk bronnen met verspreidingsgegevens te traceren en gegevens toegankelijk te maken [computerinvoer en -verwerking];

**2: Onderzoek situatie 'nu'**

De mogelijkheid onderzoeken en voorbereidingen treffen voor een landelijk inventarisatie-project en, voortvloeiend hieruit, ont-plooiing van beschermingsgerichte initiatieven en vooronderzoek voor monitoring (met name met landslakken).

Het onder punt 1 genoemde heeft zich in 1997 vooral toegespitst op een kleine honderd 'bijzondere' Nederlandse land- en water-weekdie-

ren. Hiervan zijn zoveel mogelijk data van vóór 1985 getraceerd en verwerkt. Voortvloeiend uit het onder punt 2 genoemde zijn (onder meer in het Cb) oproepen gedaan en mensen/instellingen/groepen benaderd. De reacties waren bemoedigend en hebben geleid tot het definitieve besluit een landelijke inventarisatie op te zetten. Momenteel wordt o.m. hard gewerkt aan de handleiding, zodat potentiële waarnemers (er hebben zich reeds tientallen waarnemers aangemeld) binnen niet al te lange tijd al het benodigde om aan de inventarisatie mee te kunnen doen kunnen ontvangen.

Bij de landelijke inventarisatie zal behalve naar bijzondere soorten, ook aandacht uitgaan naar alle andere Nederlandse molluskensoorten. Er zijn in het kader van het ANM diverse initiatieven en inventarisaties gepland. Zo zijn in 1997 door leden van de 'projectgroep ANM', onder meer met ondersteuning door het STIBEMAN-fonds (zie verslag penningmeester) al meerdere zogenaamde update-excursies gehouden. Dergelijke excursies zijn speciaal gericht op het 'updaten' van gegevens over het voorkomen van uit vroeger tijden bekende soorten/populaties. Middels publicatie in het Cb wordt hiervan verslag gedaan. Eerste verslagen verschenen reeds in Cb 299 en 300, andere zullen nog volgen. Voorbeelden van soorten waarnaar in ANM-verband speciaal is gezocht zijn onder meer: *Auriculinella erosa* (tijdens ANM-excursie na jaren weer levend aangetroffen); *Mercuria confusa* (idem); *Platyla polita* (idem); *Acicula fusca* (deels); diverse 'Limburg-soorten'.

Momenteel wordt voor het ANM gezocht naar zogenaamde 'regio-coördinatoren', mensen die verstand hebben van mollusken en goed bekend zijn in een bepaalde regio (meestal nabij de eigen woonplaats). Van de coördinatoren wordt naast enthousiasme voor het project, verwacht dat ze eventuele plaatselijke werk- of/ en contactgroepen begeleiden, zowel wat betreft gegevensbeheer als bij eventuele excursies en contact onderhouden met de landelijke coördinator. Er zijn reeds voor twee regio's coördinatoren aangesteld, (Zuid-Limburg en Friesland), met enkele andere wordt momenteel overlegd.

Ter afsluiting van fase 1 zijn eind november 1997 de volgende rapporten verschenen:

Bruyne, R.H. de, H. Wallbrink, A.W. Gmelig Meyling, R. Dekker, R.A. Bank & A.J. de Winter, 1997. Verspreidingsatlas van de Nederlandse Mollusken (week- of schelpdieren, zoals slakken en mossels). Deel 1: bijzondere soorten < 1985. 130 pp. [Stichting ANEMOON, Heemstede].

Bruyne, R.H. de, A.W. Gmelig Meyling & T.C.M. Kemperman, 1997. Evaluatie-rapport Atlasproject Nederlandse Mollusken (ANM) fase 1. Verslag van de opstartfase van een atlasproject voor Nederlandse weekdieren. 15 pp., 7 bijlagen. [Stichting ANEMOON, Heemstede].

In het eerstgenoemde (voorlopige) atlasdeel zijn alle tot op dat moment getraceerde gegevens uit de periode tot 1985 weergegeven op verspreidingskaarten. Daarbij is in dit stadium nog gekozen voor weergave met een enkelvoudig symbool (gesloten zwarte stip). In de rond 2000 geplande eindversie van de atlas zal het voorkomen van

alle Nederlandse mollusken worden weergegeven door middel van een drievoudig symbool, ingedeeld in de tijdsperiodes: <1960; 1961-1985 en 1986-heden. Hiervan zijn enkele voorbeelden in genoemd rapport opgenomen.

Uiteraard blijft alle hulp bij het uitvoeren van de ambitieuze ANM-plannen uiterst welkom. We roepen hierbij iedereen op die zich op de een of andere wijze wil inzetten voor het project, maar zich (nog) niet heeft aangemeld, contact op te nemen met de landelijke coördinator, het EIS (zie hieronder) of Stichting ANEMOON.

R.H. de Bruyne  
(Landelijk coördinator ANM)  
p/a Zoölogisch Museum Amsterdam, afd. malacologie.  
Postbus 94766  
1090 GT Amsterdam  
Tel 020 525 6902